

Романюк Віталій Володимирович,
старший викладач кафедри кримінального процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів слідства та дізнання,
Харківський національний університет внутрішніх справ.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ ОВС НА ТРАНСПОРТІ ПО ВСТАНОВЛЕННЮ ОБСТАВИН ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

Доказування як основна складова кримінально-процесуальної діяльності становить фактично основний зміст дій слідчого під час провадження по кримінальним справам у тому числі на транспорті. Від якості його здійснення та дотримання при цьому вимог процесуальної форми щодо збирання, перевірки та оцінки доказів безпосередньо залежить забезпечення виконання вимог ст. 22 КПК України щодо всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин вчиненого злочину. У свою чергу, якщо у справі мають місце порушення процесуальної форми здійснення доказування або докази не відповідають вимогам допустимості, належності та достатності, то такі справи, як правило, повертаються прокурором в порядку ст. 229 КПК України для провадження додаткового розслідування, суддею в порядку ст. 246 КПК України або процесуальні рішення скасовуються в порядку апеляційного чи касаційного провадження (п. 1 ч. 1 ст. 367, ст. 398 КПК України).

Наведене свідчить не тільки про значення доказування та його результати для досягнення завдань кримінального судочинства (ст. 2 КПК України), але й фактично носить аксіоматичний характер. Це, насамперед, акцентує увагу на необхідності відповідального та виваженого виконання слідчим його службових обов'язків під час доказування обставин будь-якого злочину, незалежно від його категорії та тяжкості.

На жаль, як свідчить вивчення кримінальних справ та аналіз практики проведення досудового слідства слідчими ОВС України, останнім часом доволі часто спостерігається формальне виконання ними своїх обов'язків (зокрема, передбачених відповідними статтями КПК України та п.5 Тимчасового положення про органи досудового слідства Міністерства внутрішніх справ України, затвердженого наказом МВС України від 15.06.2011 № 336), що призводить до повернення справ на додаткове розслідування, скасування прийнятих рішень, затягування строку розслідування і як наслідок обмеження, а іноді і порушення прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у справі. Про необхідність покращення якості проведення досудового слідства свідчить практика постійного приділення уваги цьому питанню під час проведення селекторних нарад за участю керівництва Головного слідчого управління МВС України.

Тому не викликає жодного сумніву, що ситуація із підвищенням якості проведення досудового слідства, особливо, враховуючи активізацію процесів реформування слідчого апарату МВС України у напрямі підвищення ефективності його діяльності, оптимізації структури органів досудового слідства, продовження реформування кримінально-процесуального законодавства потребує негайного виправлення. Адже від того, наскільки якісно виконуються службові обов'язки слідчими, наскільки неухильно дотримуються ними вимоги відповідних законодавчих і нормативно-правових актів та наскільки правильно застосовують вони відповідні методики розслідування злочинів безпосередньо залежить: по-перше, можливість органів досудового слідства ОВС України виконувати покладені на них завдання; по-друге, належна, така, що відповідає «букві» та «духу» закону реалізація приписів чинного кримінально-процесуального законодавства; по-третє, забезпечення захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які беруть

участь у справі; забезпечення інших завдань кримінального судочинства, зокрема, швидкого та повного розкриття злочинів викриття винних тощо.

На нашу думку, забезпеченню дотриманню вимог процесуальної форми та принципу законності під час доказування сприятиме вжиття комплексу заходів, які одночасно здатні забезпечити усунення негативних факторів як суб'єктивного, так і об'єктивного плану. Стосовно загальних рекомендацій по усуненню вказаних недоліків, на нашу думку слід віднести вжиття наступних заходів: належне виконання слідчим вимог процесуального закону щодо збирання, перевірки та оцінки доказів, що залежить як від особистих якостей слідчого (належний рівень підготовленості, дисциплінованість, професіоналізм, відчуття відповідальності за результати своєї роботи тощо); наявність як постійного внутрішнього контролю за розслідуванням кожної кримінальної справи та дотриманням процесуальних строків, так і ефективного прокурорського нагляду за додержання законів органами, які проводять досудове слідство, що залежить від їх систематичності, проведення контролю, його об'єктивності та повноти; систематизація відомчої нормативно-правової бази, якою регламентовані питання взаємодії між слідчими та іншими підрозділами ОВС України, повноваження та компетенція слідчих по розслідуванню окремих категорій кримінальних справ, діяльність на стадії порушення кримінальної справи тощо; дотримання приписів відомчих нормативно-правових актів всіма посадовими особами органів досудового слідства ОВС України; врахування під час провадження по кримінальним справам методичних рекомендацій по розслідуванню окремих видів злочинів, які розроблені науковцями та практиками МВС України; організація ефективної взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами; посилення співпраці слідчих із експертно-криміналістичними підрозділами, більш широке залучення спеціалістів до проведення слідчих дій, спрямованих на щодо збирання, перевірку доказів та їх процесуальних джерел.

Слід зробити висновок, що такий системний підхід, звісно при його послідовній та комплексній реалізації, здатний забезпечити не тільки підвищення якості кримінально-процесуальної діяльності із доказування слідчих ОВС України по кримінальним справам, а є й найбільш важливим щодо забезпечення захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Однак підняті питання не є остаточними вирішеними і підлягають окремому дослідженню або науковому вивченню.

Література: 1. Гончаренко В. Г. Деякі зауваження у зв'язку з прийняттям нового Кримінально-процесуального кодексу України [Текст] / В. Г. Гончаренко // Кримінальне право України. – 2006. – № 8. – с. 3–11. 2. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальна регламентація слідчих дій [Текст]: Монографія / Л. М. Лобойко, А. П. Черненко. – Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2005. – 211 с.